

On je obmolknil. Ljubil jo je v onem trenutku bolj nego kedaj poprej, potegnil bi jo bil na-se, poljubljal ji te njene sladke oči in mehka, duhteča usta. In zaklical bi bil:

— Hočeš me? Vse srce ti dam in vso dušo! —

Ona je nemo stopala poleg njega. Tako blizo mu je bila in vendar se mu je zdela tako daleč. Upal je in se bal ter — molčal.

(Dalje prih.)

„I skučno i grustno“.

In žalost in dolgčas, sočustva ni najti nikjer
v trenutji duševne težave...

In želje! — čemu hrepeneti zaman v enomer,
ko leta najlepša beže ti v daljave!

Da ljubiš naj? — koga? — za hipe? — li vredno je kaj?
a večno ljubiti ni možno.

Kaj pravi srce ti? — o prošlem sledu ni tam zdaj!
Za veke prežito, če srečno ne, tožno!

Kaj strasti! — Naposled pusti te i mrzlica ta,
i to si izlečiš bolezen;
da šala samo je neumna in prazna bila
i tvoje življenje, porečeš si trezen...

Mihail Jurjevič Lermontov
(prevedeno po Vidi.)

Muzikalična vzgoja otrok.

lagor človeku, kojemu je dano uže od narave milo muzikalno čutenje, tenki posluh, ki razločuje lepe harmonične zvoke in melodije. Koliko čistega veselja najde v lepi godbi, v mili pesmici, veselja, kojega ne more nikdar občutiti oni, čigar uho sicer sliši, ali ne pojmi ubranih glasov, kako pomirljivo, blagodejno upliva nežna pesem na dušo, ki je izgubila svoje ravnotežje. Kolikokrat so odvrnili celo hudodelca od zlobnega čina še v zadnjem trenutku pri-

prosti zvoki že davno pozabljene pesmice, doneče na njegovo uho ter vzbudivše v njegovem, še ne do cela okamenelem srcu sladke spomine iz daljnega detinstva.

Lepa godba nas more povzdigati nad navadno vsakdanjost, da zamoremo pozabiti vsaj za hip naše tesno spojenje se zemskim prahom, da se poraja v naši duši vsaj slutnja one nebeške večnosti, v koji ni nič nizkega, nič posvetnega, v koji se glasi le v enomer krasna harmonija sfer.

Izmed vse glasbe najlepša je pesem, ki vré iz človeškega grla.

Zato blagor onemu, kojemu je dano uživati lepe, ubrane glasove, kojemu je dano čisto grlo, da izpoje svojo radost, izjoka svojo bol v tužni pesmi.

Malone vsakemu je dano uže od narave muzikalično uho, da razločuje glasove gledé njih višine in barve. Kakor pa vsaki organ, tako zahteva tudi uho, da je pridno urimo in vadimo. Če je zane-marjamo, ostane topo in brez pravega pojma za glasbo. Gotovo je veliko ljudi le radi tega nemuzikaličnih, ker niso bili muzikalično vzgojeni. Često se smatra pouk v godbi le za nepotrebni luksus ali celo potrato, koje si ne sme privoščiti. Vendar je to prav napačno naziranje, ki je že marsikoga spravilo ob mnogokatero veselo uro, ob marsikateri iskreni užitek.

Prva in glavna uloga pripada seveda materi. Kako mična podoba je vže mlada mamica ob zibeljki svojega deteta, pevajoča mu sladke pesmice. Naj se le karajo tisti teoretično - korektni, mrzli pedagogi, češ, da je popevanje ob zibelki sama razvada, kojoj treba iztrebiti. Zavrže naj se le tisto glasno, nestrpno kričanje, ki prav za prav več nobeno petje ni, s kojim hočejo siliti v spanje otroka nespametne pestunje. Saj tudi ni treba, da petje postane za vspavanje neobhodno potrebno, da bi otrok brez njega ne mogel zaspati. Ako pa je le drugače dobro odgojen, ne bode materina mila pesem prav nič kvarila njegove detinske morale. Matere naj le pojo, ker s tempri-prostim petjem vzbujajo v mali speči dušici ljubezen do petja.

Nehoté in nevedé prisluška drobna stvarica a počasi, prav počasi se jame gibati nekaj v mali duši, da se razveseli ob materinem petju, da se mu to priljubi ter jo skuša posnemati. S početka bodo to le neokretni glaski, a s časoma se le-ti spojé v malo pesmico, ki si jo čivka z veseljem malo detece. Morda je to temelj k poznejši krasni pesmi, kojoj poslušá nema množica s pridržano sapo, z napetimi živci, diveč se nadčloveško lepemu glasu, ki doni, ko angeljev glas iz višave.

Toda muzikalični posluš se ne razvija pri vseh otrocih istodobno. Med tem, ko nekoje dete uže čivka in pevucka, ko še komaj stoji trdno na nogah, potrebujejo drugi otroci leta in leta, predno se jim posreči ponoviti kako priprosto melodijo. In baš taki reveži so navadno obsojeni ostati brez muzikalične vzgoje, »kajti ta se pri njihovem slabem posluhu ne izplača«.

Kolikokrat pa imajo tudi taki otroci veliko veselja do glasbe ter poslušajo žarečih oči in hrepenečih srčec petje srečnejših tovarišev, ne da bi se upali izpustiti svoj glas iz petja - željnega grla, ker se njihovim disharmoničnim glasom le smejejo in rogajo. Tako ostane otrok nemuzikaličen za vso dobo svojega življenja.

Ravno na takega otroka naj bi obračala mati svojo največjo pozornost. Dokler sam ne more peti, dokler sam ne zadene glasu, ni ravno prepotrebno, da bi ga silila k petju. Ali poje naj mu ona kako kratko, priprosto pesmico in sicer vedno isto jedino, da se navadi otrok na menjanje glasa. Kmalo bode znal razločiti to pesmico od druge melodije, zapomnil si bode besedilo, a konečno prične sam. Ako je njegovo petje jako neokretno in napačno, bilo bi prav neprimerno smejati se nerodnemu pevcu. Zasmehovanje žali nežno-čutnega otroka do dna duše ter mu vzame ves pogum za nadaljne poskuse. Toda čas je zdaj prišel, da mati otroka resno vadi v petju. S početka naj vadi ž njim le par taktov, jeden odstavek, dokler ga približno prav ne poje, potem naj še le nadaljuje. Če si je zapomnil otrok prvo pesem, se bode drugo gotovo lože naučil. In z vsako nadaljno pesmijo se manjša trud in težava. Le obupati nikar in ne zapuščati otroka, če bi te vaje prav trajale leta in leta.

Res je, da se učijo otroci peti v šoli. Nadarjejeni otroci se tudi res kaj nauče, ter pojo z veseljem. Take revčke pa smatrajo v šoli le popolnem brezslušnim, ker se učitelj pri toliki množini ne more pečati toliko s pojedincem. Preostane torej le domača vaja in domači pouk.

Glede pesmic naj opozarjam cenjene svoje čitateljice, na ljubko zbirko »Slavček« od prof. A. Nedveda. Te pesmice so takorekoč vse primerne, od prve do zadnje. Samo naj opozarjam, da se otroci v obče priuče lože pesmici z večjimi intervali, nego po onim, ki se sučejo vedno v istih glasih skoro v samih sekundah in tercah. Malo sekundo izvajati je za otroka se slabim posluhom skoro nemožno, ker njegovo topo uho skoro ne čuje razločka med glasovoma, v tem, ko mu večji interval vendar udari v uho. Prav tako se nauče otroci preje kako okroglo, nego pa žalostno, zmerno pesem. Kako veselo se glasi n. pr. iz mladih grl pesmica : Iz šole priskačem, na vrt se

podam (I. Slavček 15 st.), ali: klop, klop, klop, hi konjiček stop (1 st. 27), ali kovaška pesem: Kovači pridno kujemo, itd.

Opozarjati pa hočem še na nekaj, kar otežkoči otrokom naučenje pesmi. Ako gre melodija takoj s početka nižje doli, se je otroci prav težko navadijo, posebno če so vajeni čuti dvoglasno petje. Smatrajo namreč tako pesem nekako za drugi glas ter se silijo peti za terco višje. Spominjam se n. pr. še izza svoje šolske prakse, koliko težave mi je napravila pesem: Mlado jagnje. Kakor znano, se pričinja ta pesem tako-le: ge, fis, ge, a, h, h, h, g; no nadobudna moja učenka, ki je imela sicer prav tanek posluh, je le vedne pela: ge, a, ha, ce, de, de, de, ha.

Sploh pa pesmi s padajočim pričetkom ne gredo tako v sluh, kakor one z rastočim. Zato so le te zadnje primerne za prve poskuse.

Tako naj torej mati pridno vadi in poje se svojimi otroci, a obilen trud ji bode tudi obilno plačan, če ji bode donela iz mladih grl čista otroška pesmica. Poplačana pa bode i tisočero z mirno zavestjo, da je odprla svojim otrokom neusahljiv vir radosti in veselja.

* * *

Muzikalična odgoja! Komu ne pride pri teh besedah na misel klavir, pred kojim sedi deklica, naporno števisi in iskaje z neokretnimi prsti po koščeni tipkah, kojim izvablja grozne, srce in dušo trgajoče glasove.

Muzikalična odgoja! Da, katero dekle ni dandanes muzikalično vzgojeno. Vsaj zna skoro vsaka, če drugo ne, vsaj kak Straussov valček, ali kako imenitno polko izvablja potrpežljivemu klavirju. Tako dekle je vendar *gotovo muzikalično!*

Tako sodi vsaj kratkovidni svet, ter sili svoje hčere igrati, ali prav za prav razbijati po klavirju v obup bolj muzikaličnih sosedov in to često še celo pod vodstvom prav dvomljivega učitelja, — da je le ceneje.

Vsaj na klavir igrati in nekoliko francosko lomiti mora znati dandanes vsako omikano dekle. Vprašam samo, je-li to breztaktno brezčutno razgrajanje po tipkah res glasba, ali ni marveč najskrajnejša travestija na pravo, umetno, srce in dušo dvigajočo godbo? Skoro si upam trditi poslednje.

No, dokler igrajo take »umetnice« kak okrogli hopsasa, naj še bo. Stvar, ki že sama ni veliko vredna, se ne dà niti jako kvariti. Uprav grozno pa postane tako diletantsko igranje, če se je spravila nesrečna igralka na kak klasičen proizvod, n. pr. Mozartove ali celo Bethovenove sonate. Kar dušo mora razjedati vsakemu le količkaj

muzikalnemu človeku, ki posluša po sili ob tem razmrcvarjenji idealno lepe skladbe. I Chopin trpi v tem oziru veliko nasilstva, ko se n. pr. igrajo njegove melanholične poezije polne mazurke à la Wiener-walzer.

Veliko je poklicanih, a malo izvoljenih. Nikjer to morda v toliko ne velja, kakor baš pri igranju na klavirju. To naj bi si tudi dobro premislila vsaka mati. Če pa njena hči nima naravnost izrecnega talenta za glasbo, če vse kaže, da ne bode nikdar več nego prav diletantska diletantka v najhujšem pomenu besede, naj je rajši ne sili h klavirju. Naj ji omisli rajši tamburico ali citre ali kako slično godalo, ki se izkaže bolj hvaležno nego klavir, na kojem le malokatera doseže resnih uspehov.

Danica.

Uveneli šopek.

Uvenel šopek tu ležiš,
usehli so ti pestri cveti.
Ti nem — pa glavno me učiš,
da vse minljivo je na sveti.

In vendar nauk tvoj je kriv:
Če mine vse, in vse preneha,
ljubezni ogenj bode živ,
naj žalost je ali uteha.

Pavel Dolenc.

Roža.

Spisal prof. Julij plem. Kleinmayr.

(Konec.)

Pravi simbol veselja bila je «roža» Antonu Martinu Slomšku, ki našteva v neki «Štajerski» tri rože — rastline in to: lilijo, katero primerja nedolžnosti, rožmarin, znamenje zvestobe, ker je zelen «od veka do veka» in «rožo v gartelnu», ki mu je «roža veselja».

V znamenje «slasti in solz» je «roža» Gregorčiču in Kastelcu. Prvi pravi, da naj nastane iz njegove tuge seme, ki porodi rožice in

«Deve zorne, dečki zali
Brali bodo rože te,
V kite bodo jih spravljali
Devali jih na srce».

V pesni: «Njega ni» poda deklica mladeniču, ki odhaja, cvetko lepo, ki je rastle v njenem vrtu. Plela je na vrtu rože, bila zadovoljna in pesni je pela — a sedaj ne poje več tako, kajti: